

मिर्लिन बाबर
फाऊंडर-चेअरमन, मॅंगो हॉलिडेज

जगभर फिरतांना

लेख क्रमांक : ४ भाग क्रमांक : २

ह्या वादळाने त्यावेळी एवढा धुमाकूळ घातला होता की नाल्यांनी रौद्र स्वरूप धारण केलं होतं. पाणी सर्व गावांमध्ये घुसलं होतं. पाण्याची पातळी बंगल्यांच्या पहिल्या मजल्यापर्यंत वाढली होती. बरेचसे पूल वाहून गेले होते. लँड स्लाईड म्हणजे मोठमोठ्या दरडी कोसळून रस्त्यात पडल्या होत्या. शेकडो लोक रस्त्यांवर किंवा ट्रेनमध्ये अडकलेले होते. दळणवळणाची सर्व साधने आणि दूरसंचार ठप्प झाले होते. वीज गेलेली आणि बहुतेक सर्व व्यवहार बंद झालेले. मदत करायची इच्छा असूनही कुणालाच, काहीच करता येत नव्हते, पण आश्चर्य म्हणजे, कुठल्याही TV चॅनेलवर ह्यापैकी काहीही दाखवले जात नव्हते.

...या माऊंटनला ११,००० फुटांवर जायला ४० मिनिटांच्या दोन ट्रेन राईड घ्याव्या लागतात. माऊंटनचा कार्यक्रम उरकून, जेवण वगैरे घेऊन खाली येत असताना, वादळी वाऱ्यासह प्रचंड पाऊस सुरु झाला. बघता बघता विजा कडाडू लागल्या आणि पावसाने रौद्र स्वरूप धारण केलं. पुढ्यातलं सुद्धा काही दिसत नव्हतं, एवढा जोरात पाऊस पडायला लागला. वाऱ्याचा आणि विजांचा कडकडाट आपल्याच पुढ्यात सुरु झाला आहे असं वाटतं होतं आणि त्याच्यातच भर म्हणून की काय, मोठी दरड रेल्वेमार्गावर कोसळली. तिच्यामुळे विजेच्या वायर तुटल्या, लाईट गेले आणि डोंगराचा एक मोठा कडा कोसळून त्या ट्रेनच्या इंजिनापुढे पडला. इथून आता ट्रेन पुढे जाणंच शक्य नव्हतं. ह्या माऊंटन ट्रेन असल्यामुळे वर जाण्यासाठी व खाली येण्यासाठी एकच ट्रॅक होता. ही ट्रेन बंद पडल्यामुळे मागच्या ट्रेनसुद्धा अडकल्या. ही ट्रेन जिथे अडकली होती तिथून २०० मीटरवर डोंगरातलं दोन प्लॅटफॉर्म असलेलं स्टेशन व शंभर एक लोकवस्तीचं छोटंसं गाव होतं. बरं, या छोट्या प्रवासासाठी बनलेल्या ट्रेन असल्यामुळे त्यांच्यात स्वच्छतागृहाची सोय नव्हती. ट्रेन मधील सर्वजण आणि टूर मॅनेजर पुढील सूचनांची वाट बघत थांबले होते. एक तासानंतर ट्रेन मॅनेजरने

पासपोर्ट... एक विंता !!!

येऊन परिस्थितीचं गांभीर्य सांगितलं. 'पाऊस थांबण्याची लक्षणं नाहीत. ट्रेन पुढे जाऊच शकत नाही. इथे काहीही खाण्यापिण्याची व्यवस्था नाही आणि स्वच्छतागृह पण नाहीत, त्यामुळे पुढील काही मदत मिळेपर्यंतचा काळ आपल्याला पुढील छोट्याशा स्टेशनवर आश्रय घेण्याशिवाय पर्याय नाही.' एव्हाना काळोख पडायला लागला होता व स्टेशनला जाण्यासाठी, त्या वादळी पावसात रेल्वे रुळावरून वीस एक मिनिटे चालून जाण्याशिवाय पर्याय नव्हता. त्या स्टेशनवर पुरुषांसाठी एक व स्त्रियांसाठी एक अशी दोनच स्वच्छतागृह होती. खाण्याची कुठलीही सोय नाही. प्रचंड वादळी पाऊस आणि बोचरी थंडी, पण पुढे काय? या प्रश्नाचे उत्तर कोणाकडेही नव्हते, जो पर्यंत परवीनच्या मोबाइलची बॅटरी चालू होती तो पर्यंत तिने ऑफिसला, हॉटेलला व स्थानिक एजंटला परिस्थितीची पूर्ण कल्पना देऊन ठेवली होती. ग्रुपमध्ये बरेचसे सिनियर सिटिझन्स होते. डायबेटिक होते. काही लहान मुलं ही होती. त्यांच्या खाण्यापिण्याची कुठलीही सोय तिथे होऊ शकत नव्हती. कितीही प्रगत देश असला तरीही निसर्गाच्या शक्तिशाली प्रदर्शनापुढे आपण किती बिच्कारे आहोत ह्याची जाणीव या गोष्टीने होते.

ह्या वादळाने त्यावेळी एवढा धुमाकूळ घातला होता की नाल्यांनी रौद्र स्वरूप धारण केलं होतं. पाणी सर्व गावांमध्ये घुसलं होतं. पाण्याची पातळी बंगल्यांच्या पहिल्या मजल्यापर्यंत वाढली होती. बरेचसे पूल वाहून गेले होते. लँड स्लाईड म्हणजे मोठमोठ्या दरडी कोसळून रस्त्यात पडल्या होत्या. शेकडो लोक रस्त्यांवर आणि ट्रेन मध्ये अडकलेले होते. दळणवळणाची साधने किंवा दूरसंचार ठप्प झाले होते. वीज गेलेली आणि बहुतेक सर्व व्यवहार बंद झालेले. मदत करायची इच्छा असूनही कुणालाच, काहीच करता येत नव्हते, पण आश्चर्य म्हणजे, कुठल्याही TV चॅनेलवर ह्यापैकी काहीही दाखवले जात नव्हते. एवढं भयंकर वादळ आलंय आणि परिस्थिती एवढी गंभीर आहे, शेकडो लोक वेगवेगळ्या ठिकाणी अडकलेले आहेत याची बाहेरच्या जगाला पुसट शीसुद्धा कल्पना त्यांनी येऊ दिली नव्हती. केवढा हा सरकारचा माध्यमांवर वचक किंवा ताबा! अशा वेळी खरोखरच मला आपल्या माध्यमांची आणि सरकारची दया येते. तिथली कुठली बातमी माध्यमांनी द्यावी किंवा देऊ नये हे पूर्णपणे सरकारच्या अखत्यारीत असावे याची मला खात्रीच पटली. आपल्याकडे एखादी हिरोईन शूटिंग करताना कशी पडली किंवा सैफ अली खानचा मुलगा पहिल्या वाढदिवसाचा केक कापताना सारख्या क्षुल्लक बातम्या किंवा २६ X ११ च्या अतिरेकी हल्ल्याची हृदयद्रावी घटना दाखवून आपला TRP कसा वाढवता येईल एवढाच संकुचित विचार करणारी आपली माध्यमे आणि तिथली माध्यमे यातला फरक विचार करायला लावणारा होता. तिथल्या वादळाची किंवा पावसाची किंवा अडकलेल्या लोकांची कुठलीही बातमी TV वर दाखवत नव्हते. फक्त घरातून बाहेर पडू नका एवढंच आवाहन लोकांना केलं जात होतं. माझे काही मित्र या देशामध्ये स्थायिक झालेत. त्यांच्याशी किंवा तिथल्या आमच्या व्यावसायिक संबंधींशी बोलताना असे लक्षात आले की, तिथल्या सरकारने ही बातमी न देण्याची २ प्रमुख कारणं अशी होती,

१) या देशामध्ये मोठ्या प्रमाणावर पर्यटक येतात. त्यांच्या देशाच्या इकॉनॉमीवर त्याचा परिणाम होऊ शकतो. येणारे पर्यटक भीतीपोटी त्यांचे कार्यक्रम रद्द करतील. ही बातमी आल्यानंतर कदाचित एक आठवड्यात परिस्थिती नॉर्मलला येईल, परंतु ह्या बातमीचे परिणाम इतके गंभीर आणि दूरगामी असतात की त्याचा परिणाम म्हणून आमचा

पर्यटनाचा व्यवसाय पुढचे सहा महिने पूर्णपणे कोलमडू शकतो. आणि हे अगदी खरं आहे. मागे सार्स नावाच्या रोगाची साथ आली होती. हा संसर्गजन्य रोग असल्यामुळे बऱ्याचशा देशांनी आपल्या एअरपोर्टवरच डॉक्टरी तपासण्या चालू केल्या होत्या. एखादा संशयित आढळल्यास, त्याला तिथेच वेगळ्या वॉर्डमध्ये नेऊन बाहेरील जगाशी त्याचा संबंध तोडला जायचा व पुढच्या विमानाने त्याला परत मायदेशी पाठवले जायचे. सर्वजण तोंडाला मास्क लावून फिरायला लागले होते. बऱ्याचशा युरोपियन देशांनी आशिया खंडातून येणाऱ्या किंवा आशियाकडे जाणाऱ्या विमानसेवा बंद केल्या होत्या. त्यावेळी आपल्या देशावर त्याचा विशेष परिणाम झाला नव्हता, परंतु आपल्या देशातील बऱ्याचशा माध्यमांनी वैयक्तिक TRP पोटी आपल्या देशाचं केवढं मोठु आर्थिक नुकसान केलं, त्याचं हे ज्वलंत उदाहरण... कुठून तरी मायदेशी परतणाऱ्या एका गोव्याच्या भारतीय तरुणाला सार्सचा संशयित रोगी म्हणून गोव्याच्या एअरपोर्टवरील डॉक्टर्सनी तपासणीसाठी हॉस्पिटलमध्ये नेले आणि फक्त भारतातीलच नव्हे तर संपूर्ण जगातील चॅनेल्सनेसुद्धा दिवसरात्र तो एक रुग्ण आणि ते हॉस्पिटल व या रोगाचे संसर्ग, वेगाने होणारा प्रसार यावर विशेष कार्यक्रम ठेवून त्याला जगभर प्रसिद्धी दिली. याचा परिणाम इतका वाईट झाला की त्या पूर्ण वर्षी गोव्याला येणाऱ्या सर्व चार्टर्ड फ्लाईट्स रद्द झाल्या. गोवा हे पूर्णपणे पर्यटनांवर चालणारे राज्य आहे. परंतु पूर्ण एक वर्ष, लोक गोव्याला गेलेच नाहीत. आणि ज्याला संशयित रोगी म्हणून ताब्यात घेतलं होतं त्याला सर्व चाचण्या नकारात्मक आल्यामुळे एक आठवड्यानंतर सोडून पण दिले. म्हणजे मीडिया किती प्रभावी भूमिका बजावते आणि त्या देशाच्या सरकारचा निर्णय किती योग्य होता हे ह्यावरून लक्षात येईल.

२) बातमी न देण्याचं दुसरं कारण म्हणजे लोकांना पॅनिक मोडमध्ये जाण्यापासून वाचवणे व सरकारच्या डिझॅस्टर मॅनेजमेंट (आपत्ती व्यवस्थापन) टीमला कुठलाही अडथळा न आणता काम करू देणे हे होतं. तर अशा प्रकारे तिथे अडकलेल्या ग्रुपला अशा परिस्थितीतून बाहेर कसे काढायचे? ती रात्र सर्वांनी त्या भयानक वादळी पावसात आणि बोचऱ्या थंडीत, उपाशीपोटी काढली. दुसऱ्या दिवशी पावसाचा जोर कमी झाला व सकाळी ११ वाजता पाऊस पूर्णपणे थांबला. त्या नंतर दोन तासात आमच्या तिथल्या एजंटनी हेलिकॉप्टरच्या मदतीने संपूर्ण ग्रुप बाहेर काढला. ज्या ठिकाणी हॉटेल होते त्या ठिकाणी त्यांना आणले. तिथले हॉटेल डोंगरावर होते, पण डोंगराच्या पायथ्याशी कंबरे एवढे पाणी होते. परत हेलिकॉप्टरची मदत घेण्यात आली. सर्व ग्रुपचे सामान त्यांच्या खोल्यांमधून काढून एक मोठी नायलॉनची जाळी (NET)

जी बिल्डिंग कन्स्ट्रक्शनसाठी वापरली जाते, तिच्या सहाय्याने खाली आणले व तिथून तो ग्रुप सुखरूप इटलीकडे रवाना झाला. याच ग्रुपमधल्या काही लोकांनी आपले पासपोर्ट्स, हॉटेलच्या लॉकरमध्ये ठेवलेले होते. ते सुद्धा न विसरता घ्यावे लागले. हेलिकॉप्टरची मदत घेतली नसती, तर कदाचित ते पासपोर्टसुद्धा तिथून काढणे शक्य झाले नसते व पासपोर्ट नाही, तर पुढचा प्रवास सुद्धा करणे शक्य नव्हते. म्हणून परदेशात असताना पासपोर्ट चोवीस तास तुमच्या सोबतच असणं गरजेचं असतं. अगदी स्वच्छतागृहातसुद्धा, ते काढून ठेवल्यामुळे पासपोर्ट कसे गेले ते नंतर पुन्हा कधीतरी सांगेनच !

क्रमशः

milind@mangoholidays.in

Experience of a Lifetime!

ADVT.

'मॅंगो' स्पेशल
इंटरनॅशनल आणि
डोमेस्टिक टूर

Europe | America | Australia & New Zealand
South Africa | Dubai | South East Asia | Mauritius
Kerala | Rajasthan | Madhya Pradesh | Himachal

www.mangoholidays.in

● पुणे : (020) 2544 4415/16/17/18, 25511571/2 मो. : 83800 39505 ● दादर : (022) 2433 5500/11/22/33 ● ठाणे : (022) 2545 0017/18 ● साप्ताहिक सुट्टी : रविवार